

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Länna skola i Norrtälje kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Länna skola avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Länna skola i Norrtälje kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.
- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Skapa förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Använd lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 22 april 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5031) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Länna skola i Norrtälje kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan ämnen och stadier om lärare medvetet använder läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, främja progression i elevernas lärande och stärka deras ämnesintresse i de teoretiska ämnena.

I intervjuer med lärare framkommer att lärare i alla ämnen och stadier säkerställer att eleverna får använda aktuella och relevanta läroböcker samt andra läromedel, med koppling till läroplanen. Intervjuerna visar dock att det finns skillnader både mellan ämnen och stadier i huruvida läroböcker och andra läromedel används som stomme i undervisningen eller inte.

Lärare i förskoleklass samt låg- och mellanstadiet uppger att läroböcker och andra läromedel används regelbundet och har en central roll i undervisningen i samtliga teoretiska ämnen. Lärare på låg- och mellanstadiet beskriver hur läroboken och andra läromedel utgör stomme i undervisningen i engelska, matematik, svenska samt natur- och samhällsorienterande ämnen. När lärare går igenom ett nytt område ger läroböcker och andra läromedel struktur och sammanhang för eleverna genom att eleverna betraktar olika illustrationer och tar del av innehållet i läromedlen, både genom tyst läsning och högläsning. Elever i förskoleklass och årskurs 1–6 arbetar kontinuerligt med läroböcker och andra läromedel för att exempelvis träna matematisk problemlösning eller läsförståelse. Läroboken är också central för att stärka elevernas begreppsförståelse i olika ämnen. Lärare på mellanstadiet uppger att eleverna arbetar aktivt med läroboken i de natur- och samhällsorienterande ämnena för att fördjupa sin förståelse av olika begrepp och eleverna svarar på frågor, gör egna sammanfattningar och stryker under i texten.

I intervjuer med lärare på högstadiet framkommer att flera lärare i årskurs 7–9 använder läroboken som en utgångspunkt i undervisningen. Elever, lärare och rektorn uppger att läroboken har en tydlig roll i ämnet matematik och utgör där stomme i undervisningen. Elever i årskurs 7–9 berättar att de tar del av uppgifter på olika nivåer från läroboken i matematik och att de på så vis upplever en progression. I ämnet svenska på högstadiet använder lärarna ett digitalt läromedel för att träna läsförståelse. Lärarna i svenska på högstadiet använder därutöver flera olika läromedel och tydliggör ämnets innehåll och röda tråd i den digitala plattformen. Vidare beskriver högstadielärare att läroboken i de samhällsorienterande ämnena utgör en tydlig grund i undervisningen genom att eleverna exempelvis läser faktatexter i läroboken och svarar på frågor. Även lärare i de naturorienterande ämnena uppger att de använder läroböcker regelbundet. Samtidigt uppger lärare i de natur- och samhällsorienterande ämnena att de också kompletterar med

egenproducerat material. Lärare på högstadiet i de naturorienterande ämnena uppger att elever kan ha svårt att ta till sig texterna som finns i läroböckerna och att lärarna därför använder lärverktyg i stället för läromedel, så som bildspel, punktlister och sammanfattningar. Vidare beskriver lärare i ämnet teknik att de är ovana vid att använda läroboken, en bok som de upplever omfångsrik. Lärare i teknik berättar att de föredrar att använda praktiska moment och lärverktyg i undervisningen.

I samtliga stadier finns ett aktivt arbete i undervisningen med läsning och begreppsförståelse. Exempelvis genom att eleverna läser texter, stryker under ord, besvarar frågor samt sammanfattar innehållet i texter. Lärare i de lägre stadierna beskriver hur de arbetar aktivt med lästräningen med hjälp av läroböcker och andra läromedel. Samtidigt framgår av intervjun med ämneslärare på högstadiet att ansvaret att utveckla elevernas läsning på högstadiet vilar främst i ämnet svenska. En lärare i de naturorienterande ämnena på högstadiet uppger att läraren behöver förenkla texten från läroboken för att elever ska klara av ämnet. Eleverna skulle enligt läraren egentligen behöva träna på att läsa i läroboken mer. Enligt högstadieläraren i svenska blir lästräningen för liten, eftersom undervisningstiden inom ämnet svenska inte räcker till. Rektorn bekräftar att ämneslärare ibland ser ett behov att prioritera tydliggörande av innehåll och har då inte samma fokus på att utveckla läsförmågan hos eleverna. Rektorn berättar att det skett en utvärdering av skolans språkutvecklande arbete som visar att högstadiet behöver arbeta mer med språkutveckling. Rektorn och lärare på högstadiet uppger att de kan se en trend att läsförmågan över tid sjunker hos både flickor och pojkar. Dock ser rektorn inte några större skillnader mellan flickors och pojkars användning av läromedel.

Av intervjuer framgår att lärare i flera ämnen och stadier integrerar läroboken och andra läromedel som en del av undervisningen för att väcka elevernas intresse för ämnet. Tydligast syns detta i ämnet matematik. Elever i årskurs 7–9 uppger att de med hjälp av matematikboken kan följa sin egen progression och att lärobokens innehåll väcker ett intresse. En lärare i svenska på högstadiet berättar om hur hen ställer frågor om fortsättningen i en text för att skapa ett läsintresse. Lärare på mellanstadiet i natur- och samhällsorienterande ämnen beskriver i intervju att de kopplar innehållet i läroboken till elevers intressen och ställer frågor till lärobokens texter vilket bidrar till att eleverna vill lära sig mer.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger ändamålsenliga instruktioner till eleverna hur de ska använda läroboken eller andra läromedel på lektionen.

Lärare uppger att de ger eleverna instruktioner om hur läroböcker och andra läromedel ska användas, anpassat efter deras ålder och förutsättningar. På lågstadiet arbetar lärare med att träna eleverna hur de ska använda och navigera i läroboken. En lärare på lågstadiet uppger att hen går igenom begrepp och skapar en förförståelse inför läsningen av lärobokens texter. Lärare i förskoleklass och på lågstadiet uppger att de är noga med hur de talar, betonar ord och använder pauser för att få uppmärksamhet och för att eleverna lättare ska hänga med när de instruerar om läroboken. Lärare på lågstadiet berättar även att de stöttar och vägleder vårdnadshavarna hur de ska hantera läsläxan hemma. Lärare på mellanstadiet berättar att när eleverna börjar i årskurs 4 introducerar lärarna lärobokens syfte och hur boken är uppbyggd. Om det finns olika nivåer i läroboken går lärare igenom dem med samtliga elever. Elever på högstadiet uppger att lärare ger vägledning muntligt och skriftligt, de visar på tavlan samt via instruktioner i den digitala plattformen. Skolan har arbetat fram rutiner så att lärarna kommunicerar på samma sätt i den digitala plattformen. På så vis kan eleverna följa undervisningen och få rätt information för att ta igen missade lektioner eller uppgifter.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna ser till att eleverna använder läroböcker och andra läromedel utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

Av dokument som begärts in från huvudmannen samt intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna genom läroböckerna och andra läromedel kan arbeta med olika nivåer och har möjlighet till repetition. Särskilt framträdande är detta i ämnet matematik där uppgifterna i läroboken varierar i svårighet för att möta elevernas olika förutsättningar och behov.

I flera ämnen kan lärare dela ut en lärobok i en annan årskurs för att justera nivån. I ämnena engelska och svenska på lågstadiet finns läromedel för fördjupad ordkunskap och läsförståelse. Eleverna berättar att i de natur- och samhällsorienterande ämnena på högstadiet finns det repetition och sammanfattningar i slutet av varje kapitel i läroböckerna. Eleverna får dessutom som fördjupning och utmaning högre krav på sig att förklara och resonera kring olika frågor från läromedlet. Vidare berättar lärare att de med hjälp av lärarhandledningar kan få stöd i hur de anpassar undervisningen, så att elever både får repetera och fördjupa sig i ämnena.

En lärare i samhällsorienterande ämnen på högstadiet berättar att hen använder anpassade förlagsutgivna arbetsblad för elever som har lässvårigheter. Skolans elever har tillgång till inlästa läroböcker.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att elevernas tillgång till läroböcker utanför lektionstid är begränsad, vilket påverkar deras möjlighet till repetition och fördjupning.

Av intervjuer med rektorn framgår att skolans lärare prioriterar att köpa in tryckta läroböcker framför digitala läromedel i samtliga ämnen och stadier. I övrigt finns en skolgemensam digital plattform där lärarna kan lägga in lärverktyg såsom bildspel, utdrag av texter eller frågor samt dokumentera och informera om undervisningens innehåll. Även om rektorn redovisar att de elever som vill låna hem läroboken har möjlighet till det så framgår det av intervjuer med elever på högstadiet och lärare på mellanstadiet att det finns begränsande faktorer som gör att inte alla elever har tillgång till läroböcker utanför lektionstid. Elever på högstadiet uppger att det finns klassuppsättningar i natur- och samhällsorienterande ämnen som eleverna turas om att använda under skoldagen, men att dessa inte är tillräckligt många för att eleverna ska kunna ta hem och studera i dem. Såväl elever i årskurs 7–9 som lärare på mellan- och högstadiet beskriver att det vid hemstudier hänvisas till material som lärarna lägger in i den digitala plattformen så som bildspel, sammanfattningar och andra lärverktyg. Elever på högstadiet berättar att det förekommer att lärarna fotograferar sidor från läroboken och lägger in i den digitala plattformen så att eleverna kan läsa på hemma. En elev uppger att elever i de samhällsorienterande ämnena på högstadiet får instuderingsfrågor att arbeta med hemma, men eleverna får själva fråga om de kan ta med sig en lärobok hem. De kan också ta med sig en lärobok när de har extra studietid på skolan, men även här måste eleven själv fråga efter läroboken. Även lärare på mellanstadiet berättar att det inte finns tillräckligt med läroböcker i de samhällsorienterande ämnena för att alla elever ska kunna ta hem en lärobok. Lärare på mellanstadiet berättar att om elever är hemma för att de är sjuka uppmuntrar lärare elever att ta hem en lärobok eller gå in i den digitala plattformen för att läsa eller lyssna på det som eleverna har missat.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel under lektionstid.

Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att eleverna på skolan har tillgång till läroböcker och andra läromedel i engelska, matematik, moderna språk, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, svenska och teknik. Vid Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framkommer att det finns klassuppsättningar av läroböcker på låg- mellan- och högstadiet. I intervju med rektorn framkommer att rektorn har sett till att det finns avsatta medel för att köpa in läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen. Rektorn fördelar medel mellan stadierna och har utsett en lärare på varje stadie som ansvarar för beställningarna. Det framgår att eleverna får använda läroböcker eller andra läromedel under lektionerna. Men i vissa ämnen är tillgången till läroböcker begränsad, och eleverna kan inte ta med sig böckerna hem.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

I intervjuer med lärare framkommer att lärare ämnes- och stadiesvis diskuterar olika val och alternativ av läroböcker och andra läromedel samt deras koppling till läroplanen. Lärarna ser över vilka läroböcker som behöver köpas in. Lärare berättar att skolan de senaste åren har haft större medel för inköpen, vilket gjort att samtalen numera inte ägnas åt att diskutera prioriteringar i samma utsträckning. Lärarna går igenom alternativ av läromedel avseende innehåll, upplägg och utseende och tar in synpunkter på befintligt bestånd. Lärarna tittar också gemensamt på tillgång av lärarhandledningar. Lärare uppger att de upplever att rektorn har tillit till att lärarna själva gör välgrundade val utifrån vad som är bäst för elevernas lärande.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att det inte finns ett medvetet förhållningssätt på skolan gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att rektorn i begränsad utsträckning leder ett gemensamt och medvetet arbete om användningen av läroböcker och andra läromedel. Lärare uppger att det inte finns någon uttalad strategi på skolan hur elever använder läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar upp om lärobokens betydelse för elevens lärande i enskilda medarbetarsamtal med lärare, men bara när rektorn ser ett sådant behov. Lärarna berättar att samtalen med rektorn om läromedel främst rör ekonomin vid inköp och att det sker på lärarnas eget initiativ. Även om det finns forum med möjligheter att diskutera användningen av läromedel, så framgår det i intervjuer att det exempelvis inte finns ett strukturerat arbete om övergångar för att skapa en röd tråd mellan stadierna på skolan. Rektorn och lärare beskriver i intervjuer att rektorn visar tillit till att lärarna själva tar beslut om hur användningen går till. Rektorn berättar att lärare på högstadiet har diskuterat i ämnesgrupper om hur exempelvis lärarhandledningarna ska användas, men rektorn har inte deltagit i de diskussionerna.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning använder lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

I intervju med rektorn och lärare framkommer att rektorn har sett till att lärarna utvärderar tillgången och användningen av läroböcker och andra läromedel. Lärare på samtliga stadier utvärderar användningen och tillgången av läroböcker och läromedel bland annat genom samtal med en av rektorn utsedd beställningsansvarig lärare. Dock framgår av intervju att rektorn inte använder resultaten i skolans utvecklingsarbete. Rektorn följer inte upp diskussionernas innehåll. Rektorn har visserligen en systematisk uppföljning av elevernas studieresultat, men kopplar inte ihop det med tillgång och användning av läroböcker och andra läromedel. Däremot finns på skolan ett pågående arbete om elevernas språkutveckling.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Eleven ska successivt få fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare i naturorienterande ämnen och teknik på högstadiet endast i begränsad omfattning använder läroböcker eller andra läromedel för att skapa överblick och sammanhang i undervisningen. När undervisningen till stora delar bygger på lärares egna material, som filmer, bildspel och arbetsblad, kan det leda till variation i kvaliteten och mindre systematisk undervisning. Genom att i undervisningen regelbundet använda läroböcker och andra läromedel kan eleverna lättare navigera i sina studier. Vidare kan ett läromedel med succesivt alltmer utmanande uppgifter och sakprosatexter vara gynnsamt för elevens ämnesintresse och kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker och andra läromedel samt att lärare medvetet arbetar med texterna i dessa läromedel för att ge eleverna sammanhang och struktur.

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.³ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.⁴ Av förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna i begränsad utsträckning låter eleverna använda läroböcker utanför lektionstid i natur- och samhällsorienterande ämnen. Eleverna får exempelvis inte låna hem läroböckerna från skolan i vissa ämnen på mellan- och högstadiet, vilket försvårar deras möjligheter till fördjupning, repetition och förberedelse samt för läxläsning.

Genom att öka tillgången till och aktivt främja användningen av läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför

³ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800)

⁴ Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁵ 10 Prop. 2023/24:21 s. 46

undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁶

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Skapa förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁷ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.⁸ Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.⁹ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.¹⁰ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹¹ Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det i begränsad utsträckning finns ett gemensamt förhållningssätt kring användningen av läromedel i undervisningen. Rektorn har en begränsad roll i att skapa förutsättningar för en medvetenhet i arbetet med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

⁶ [Läxor - Skolverket](#), hämtad 2025-10-29

⁷ 1 kap. 4§ skollagen (2010:800)

⁸ Prop. 2023/24:21 s. 30

⁹ 1 kap. 9 § skollagen

¹⁰ Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹¹ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

¹² Lgr22, avsnitt 2.8 Rektors ansvar

Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Utvecklingsområde 4

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.¹³ Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.¹⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att granskningen visar att rektorn i begränsad utsträckning använder lärarnas utvärdering av läroböcker och andra läromedel i skolans utvecklingsarbete.

Genom att rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende användningen av läroböcker och andra

¹³ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹⁴ Prop. 2023/24:21 s. 27

läromedel på skolenheten. Sådana förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.¹⁵

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ewa Mölleryd, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Sara Lidegran. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Sevi Karoussi och Anna-Carin Kostic deltagit.

¹⁵[Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2025-10-27

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹⁶ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹⁷:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹⁸

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹⁹ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²⁰

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

¹⁶ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹⁷ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹⁸ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹⁹ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

²⁰ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²¹

²¹ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Länna skola den 25 september 2025. Besöket genomfördes av utredarna Sara Lidegran och Sevi Karoussi.

Skolenheten är en kommunal skola, verksam i Norrtälje kommun med förskoleklass och grundskola årskurserna 1–9. Det går drygt 280 elever på skolan.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.